

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
з навчальної дисципліни
"БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 14 від 13.03.2013 р.

Укладач Юшко С. В.

М54   Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / укл. С. В. Юшко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 60 с. (Укр. мов.)

Наведено практичні завдання та методичні рекомендації до їх вирішення, призначені для отримання студентами практичних навичок планування доходів і видатків бюджету, виконання бюджету, здійснення обліку виконання бюджету, складання фінансової та бюджетної звітності виконання бюджету, організації ефективного контролю за виконанням бюджету.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

У сучасних умовах проблеми формування та надійного управління бюджетом виходять на перший план як в економічному і соціальному, так і в політичному контексті. Незважаючи на значні досягнення світової фінансової науки в галузі бюджетного менеджменту, українська бюджетна практика продовжує ґрунтуватися переважно на старих засадах адміністративно-командної системи, про що свідчить відсутність сучасних бюджетних технологій, форм і методів бюджетного менеджменту, реального планування бюджету на середньостроковий і довгостроковий періоди.

Тільки через оптимізацію складу та структури бюджетних доходів і видатків, раціоналізацію бюджетного процесу, забезпечення ефективної діяльності всіх органів законодавчої і виконавчої влади, що передбачає побудову ефективної системи бюджетного менеджменту, може бути досягнута основана мета бюджетної політики – стаке зростання економіки, підвищення добробуту народу та забезпечення необхідного рівня соціальних гарантій.

Вивчення та шляхи розв'язання цих проблем досліджуються у рамках навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент".

Особливе місце у ході вивчення дисципліни "Бюджетний менеджмент" належить практичним заняттям, на яких відбувається закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях, семінарських заняттях та в процесі самостійної роботи над дисципліною.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Запропоновані у підготовленій праці практичні завдання з дисципліни та методичні рекомендації до їх розв'язання сприятимуть належному опануванню базових питань навчальної дисципліни, набуттю навичок практичного використання отриманих знань, формуванню системи компетентностей: планування доходів та видатків бюджету, виконання бюджету, здійснення обліку виконання бюджету, складання фінансової та бюджетної звітності виконання бюджету, організації ефективного контролю за виконанням бюджету тощо.

Змістовний модуль 1. Суть і структура бюджету держави. Управління бюджетним процесом

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту

Завдання 1.1. На підставі офіційних даних Державної служби статистики України та Державної казначейської служби України визначте місце та роль бюджету у регулюванні соціально-економічних процесів у країні.

Методичні рекомендації

Призначення бюджету полягає у тому, щоб забезпечити органи влади відповідного рівня обсягом грошових коштів, необхідних для виконання останніми своїх функцій. Для з'ясування ролі бюджету у соціально-економічному розвитку країни доцільно знайти:

- рівень перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджет;
- структуру видатків бюджету за функціями держави;
- співвідношення між поточним видатками бюджету та видатками розвитку.

При обґрунтуванні ролі бюджету слід обов'язково брати до уваги абсолютну величину валового внутрішнього продукту.

Інформацію для розрахунків потрібно отримати з офіційних сайтів органів державної влади та управління.

Завдання 1.2. Підприємець щороку продає 100 одиниць товару за ціною 5 ум. грош. од. Величина непрямого податку з одиниці товару становить 1 ум. грош. од. Визначте, як підвищення податку до 2 ум. грош. од. вплине на доходи підприємця, рівень споживання та надходження до бюджетів та державних цільових фондів.

При здійсненні розрахунків проаналізувати 2 альтернативні варіанти:

- 1) попит на товар є еластичним;
- 2) попит на товар є нееластичним.

Методичні рекомендації

Мета даної задачі – продемонструвати студентам важливість обґрунтованого підходу до будь-яких змін податкового законодавства, оскільки від останніх прямо залежить обсяг найсуттєвішої складової доходів бюджету – податкових надходжень.

Додаткові дані та форма для проведення розрахунків наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Оцінка результатів змін в оподаткуванні, ум. грош. од.

Показники	Базовий варіант	Нееластичний попит	Еластичний попит			
			4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
Ціна реалізації	5,0		5,0	5,5	6,0	7,0
Непрямий податок з одиниці товару	1,0					
Кількість реалізованого товару, од.	100	100	100	80	70	40
Виручка від реалізації						
Непрямий податок із загального обсягу						
Чистий дохід						
Постійні витрати	100					
з них витрати на оплату праці	15					
змінні витрати на одиницю (без витрат на оплату праці і відрахувань на соціальні заходи)	1,2					
Витрати на оплату праці на одиницю товару	0,3					
Відрахування на соціальні заходи на одиницю товару*						
Загальна сума змінних витрат						
Загальна сума витрат						
Прибуток до оподаткування						
Податок на прибуток						
Загальна сума платежів до бюджету						
Єдиний соціальний внесок						
Разом						
Зміна отриманих результатів порівняно з базовим варіантом:						
зміна доходів підприємця						

1	2	3	4	5	6	7
зміна прибутків підприємця						
зміна рівня задоволення попиту						
зміна надходжень до бюджету						
зміна надходжень до соціальних фондів						
зміна надходжень до бюджету та соціальних фондів						

Примітка:

* Ставка єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування становить 37,0 %.

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

Задача 2.1. На підставі наведених у табл. 2 даних визначте коефіцієнт еластичності системи доходів бюджету.

Таблиця 2

Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Базовий рік	Звітний рік
Варіант А. ВВП, млрд грн	600,0	612,6
Надходження до бюджету, млрд грн	200,5	205,4
Варіант Б. ВВП, млрд грн	702,5	706,9
Надходження до бюджету, млрд грн	225,6	226,7

Визначте, на скільки система доходів бюджету з обчисленими коефіцієнтами еластичності відповідає інтересам держави та платників податків.

Методичні рекомендації

Коефіцієнт еластичності системи доходів бюджету розраховується як відношення відсоткової зміни доходів бюджету до відсоткової зміни величини валового внутрішнього продукту. Якщо коефіцієнт еластичності вище за одиницю, то система доходів є еластичною (надходження дохо-

дів є більшими, ніж зміна обсягів ВВП) і якщо менше 1, – нееластичною. Система доходів з показником еластичності близьким до 1 відповідає як інтересам бюджету (забезпечує збільшення доходів при економічному піднесенні), так і інтересам платників (в умовах кризи зменшуються і вимоги щодо сплати податків).

Задача 2.2. На підставі офіційних нормативних документів та звітної офіційної інформації органів державної виконавчої влади проаналізуйте планові та фактичні показники дохідної та видаткової частин, повернення та надання кредитів, джерел фінансування, міжбюджетних взаємовідносин Державного бюджету в динаміці за три останніх роки, а саме:

1) визначити склад та структуру доходів Державного бюджету, співвідношення між показниками загального та спеціального фондів, обчислити рівень виконання плану за доходами, розрахувати рівень перерозподілу ВВП через бюджет. При визначенні динаміки доходів бюджету розрахувати як номінальні, так і реальні, обчислені у порівняних умовах із використанням індекса-дефлятора ВВП, показники доходів. Інформацію подати у табличному вигляді та на рисунках. Додатково потрібно обґрунтувати відповідність складу доходів бюджету, їхнього розподілу за фондами вимогам бюджетного законодавства;

2) визначити склад та структуру видатків Державного бюджету, співвідношення між показниками загального та спеціального фондів, визначити рівень виконання плану за видатками. При визначенні динаміки видатків бюджету розрахувати як номінальні, так і реальні, обчислені у порівняних умовах із використанням індекса-дефлятора ВВП, показники видатків. Інформацію навести у табличному вигляді та на рисунках. Додатково потрібно обґрунтувати відповідність складу видатків бюджету, їхнього розподілу за фондами вимогам бюджетного законодавства;

3) визначити планові та фактичні обсяги операцій з надання та повернення кредитів з/до Державного бюджету, співвідношення між показниками загального та спеціального фондів, перелік основних одержувачів позикових бюджетних коштів, визначити сальдо за операціями кредитування; розрахувати рівень виконання плану з операцій кредитування;

4) визначити планові та фактичні обсяги та структуру міжбюджетних трансфертів, рівень виконання плану за трансфертними операціями; обґрунтувати наявні міжбюджетні відносини, визначити перелік основних бюджетів-донорів та бюджетів-реципієнтів Державного бюджету;

5) визначити абсолютні та відносні показники бюджетного дефіциту (профіциту), обґрунтувати правомірність затвердження бюджету з дефіцитом (профіцитом); визначити склад, структуру та обґрунтованість запланованих джерел фінансування бюджетного дефіциту (за умови, що бюджет затверджений із дефіцитом); розрахувати рівень виконання плану з операцій фінансування.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання доцільно використати інформацію з двох основних джерел: додатків до законів України про державний бюджет на відповідний рік, у яких подано планові показники бюджету, та офіційної звітності Державної казначейської служби України про виконання Державного бюджету за відповідні роки, у якій подаються фактичні показники бюджету. Необхідні дані публікуються на офіційних сайтах Верховної Ради України (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws>) та Державної казначейської служби України (<http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>).

Задача 2.3. На підставі офіційних даних Державної казначейської служби України про виконання зведеного, державного та місцевих бюджетів України за останній звітний рік визначте пропорції розмежування доходів та видатків між бюджетами, основні бюджетоформуючі податки державного та місцевих бюджетів, абсолютні та відносні показники дефіциту зведеного бюджету України.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає формування таблиць за наведеними в табл. 3 – 6 формами та проведення аналізу поданих у них показників.

**Співвідношення доходів між державним
та місцевими бюджетами у 20_ р., % (фактичні дані)**

Напрями видатків	Зведений бюджет, млн грн	у тому числі			
		державний бюджет		місцеві бюджети	
		млн грн	%	млн грн	%
Податкові надходження					
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості					
Податки на власність					
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів					
Внутрішні податки на товари та послуги					
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції					
Рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси					
Місцеві податки і збори					
Інші податки та збори					
Неподаткові надходження					
Доходи від власності та підприємницької діяльності					
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності					
Інші неподаткові надходження					
Власні надходження бюджетних установ					
Доходи від операцій із капіталом					
Надходження від продажу основного капіталу					
Надходження від реалізації державних запасів товарів					
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів					
Податки на фінансові операції та операції з капіталом					
Трансферти					
Цільові фонди					
Видатки – всього					

Співвідношення видатків між державним та місцевими бюджетами у 20_ р., % (фактичні дані)

Напрями видатків	Зведений бюджет, млн грн	у тому числі			
		державний бюджет		місцеві бюджети	
		млн грн	%	млн грн	%
Загальнодержавні функції					
Оборона					
Громадський порядок, безпека та судова влада					
Економічна діяльність					
Охорона навколишнього природного середовища					
Житлово-комунальне господарство					
Охорона здоров'я					
Духовний та фізичний розвиток					
Освіта					
Соціальний захист та соціальне забезпечення					
Видатки – всього					

Таблиця 5

Значення окремих податків у формуванні дохідної частини зведеного, державного та місцевих бюджетів

Податки	Зведений бюджет		у тому числі			
	державний бюджет		місцеві бюджети			
	млн грн	% від підсумку	млн грн	% від підсумку	млн грн	% від підсумку
1	2	3	4	5	6	7
Податок на доходи фізичних осіб						
Податок на прибуток підприємств						
Збір за першу реєстрацію транспортного засобу						
Плата за землю						
Податок на додану вартість						
Акцизний податок						
Ввізне мито						

1	2	3	4	5	6	7
Вивізне мито						
Місцеві податки і збори						
Екологічний податок						
Фіксований сільськогосподарський податок						
Доходи – всього		100,0		100,0		100,0

Таблиця 6

**Показники дефіциту зведеного бюджету
України за 20__ рік, млн грн**

Показники	Усього	у тому числі	
		загальний фонд	спеціальний фонд
Доходи			
Видатки			
Надання кредитів з бюджету			
Повернення кредитів до бюджету			
Бюджетний дефіцит (-) / профіцит (+)			
Дефіцит (профіцит) бюджету, % до ВВП			
Дефіцит (профіцит) бюджету, % до доходів бюджету			
Дефіцит (профіцит) бюджету, % до видатків бюджету			

Задача 2.4. Сума доходів Державного бюджету становить 390 млрд грн, у тому числі доходи, що мають бути мобілізовані у процесі виконання бюджету – 20,5 млрд грн; видатків – 420 млрд грн, повернення кредитів до бюджету – 10 млрд грн, надання кредитів з бюджету – 10 млрд грн.

Сума доходів та видатків Державного бюджету у 1 кварталі бюджетного року склала 19 та 20 % від річної суми відповідно.

Визначте розмір прихованого та тимчасового дефіциту Державного бюджету.

Методичні рекомендації

Для розв'язання задачі необхідно пригадати класифікацію бюджетного дефіциту за формою прояву і тривалістю дії та з'ясувати, що являють

собою прихований та тимчасовий дефіцит бюджету. Потрібно урахувати, що прихований дефіцит виникає як результат завищення доходів бюджету, у тому числі внаслідок включення до їх складу непевних сум надходжень, включення до доходів бюджету джерел його фінансування. Тимчасовий дефіцит бюджету виникає періодично та викликається касовими розривами у виконанні бюджету або ж непередбачуваними подіями та обставинами.

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом

Завдання 3.1. На підставі наведеного переліку завдань, визначте органи оперативного управління бюджетом, які є відповідальними за їх реалізацію:

- 1) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів;
- 2) забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізація єдиної державної податкової, державної митної політики, а також боротьба з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, здійснення в межах своїх повноважень контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів та інших платежів;
- 3) організація і здійснення контролю за своєчасним виконанням видаткової частини Державного бюджету України, витрачанням бюджетних коштів, у тому числі коштів загальнодержавних цільових фондів, за обсягами, структурою та їх цільовим призначенням;
- 4) забезпечення концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку України;
- 5) реалізація державної політики у сфері державного фінансового контролю, а також внесення пропозицій щодо її формування;
- 6) розроблення в установленому порядку проекту закону про Державний бюджет України;
- 7) реалізація державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів;
- 8) забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення

готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню згідно з законом, торгових патентів;

9) регулярне інформування Верховної Ради України, її комітетів про хід виконання Державного бюджету України та стан погашення внутрішнього і зовнішнього боргу України, про результати здійснення інших контрольних функцій;

10) формування і забезпечення у межах повноважень реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, координації та спрямування діяльності органів виконавчої влади, уповноважених на проведення контролю за дотриманням бюджетного законодавства;

11) контроль за дотриманням законності щодо надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам, міжнародним організаціям, передбачених у Державному бюджеті України;

12) здійснення державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової і бюджетної звітності в Україні.

Методичні рекомендації

До органів оперативного управління бюджетом в Україні віднесені Міністерство фінансів, Міністерство доходів і зборів, Державна казначейська служба, Рахункова палата, Державна фінансова інспекція. З тим, щоб правильно розмежувати завдання, які покладено на кожний із названих органів, доцільно керуватися нормативними документами, які визначають основні засади їх діяльності: Положення про Міністерство фінансів України, затверджене Указом Президента України № 446/2011 від 8 квітня 2011 року, Положення про Міністерство доходів і зборів України, затверджене Указом Президента України № 141/2013 від 18 березня 2013 року, Положення про Державну казначейську службу України, затверджене Указом Президента України № 460/2011 від 13 квітня 2011 року, Закон України "Про рахункову палату" № 315/96-ВР від 11.07.1996 р.

Завдання 3.2. Визначте органи оперативного управління бюджетом, на які покладено виконання таких функцій:

1) розробка проекту основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період;

- 2) ведення бухгалтерського обліку операцій з виконання державного та місцевих бюджетів;
- 3) затвердження лімітних довідок про бюджетні асигнування, що містять бюджетні призначення та їх помісячний розподіл;
- 4) забезпечення організації та координації діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень шляхом оцінки їх діяльності;
- 5) перевірка за дорученням комітетів Верховної Ради України використання за призначенням органами виконавчої влади коштів загальнодержавних цільових фондів та коштів позабюджетних фондів;
- 6) здійснення розрахунково-касового обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- 7) забезпечення ведення обліку податків і зборів, єдиного внеску;
- 8) зведення та складання звітності про виконання державного, місцевих і зведеного бюджетів;
- 9) складання звітності щодо стану розрахунків платників податків і зборів із бюджетом та сплати єдиного внеску;
- 10) складання розпису Державного бюджету України згідно з бюджетними призначеннями та внесення змін до нього;
- 11) здійснення адміністрування податків і зборів, митних платежів, єдиного внеску;
- 12) здійснення управління державним боргом та гарантованим державою боргом;
- 13) затвердження форм звітності про виконання місцевих бюджетів;
- 14) контроль за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, ефективним використанням коштів і майна.

Методичні рекомендації

До органів оперативного управління бюджетом в Україні віднесені Міністерство фінансів, Міністерство доходів і зборів, Державна казначейська служба, Рахункова палата, Державна фінансова інспекція. З тим, щоб вірно розмежувати функції названих органів, доцільно керуватися нормативними документами, згаданими у методичних рекомендаціях до виконання завдання 3.1.

Тема 4. Бюджетне планування

Задача 4.1. На підставі наведених у табл. 7 даних, розрахуйте планові обсяги надходжень із податку на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету.

Таблиця 7

Вихідні дані для розв'язання задачі

№ п.п.	Показники	Прогноз, млн грн
1	Витрати на оплату праці (Фонд оплати праці + допомога з тимчасової непрацездатності, що виплачується за рахунок фондів соціального страхування + винагорода за цивільно-правовими договорами)	420 500
2	Сума фонду оплати праці військовослужбовців, шахтарів і відрахувань до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування	42 786
3	База оподаткування без утримань єдиного соціального внеску (розрахувати)	
4	Сума податку на доходи фізичних осіб (розрахувати)	
5	Сума податку на доходи фізичних осіб із податкової соціальної пільги, всього	5 210
6	Сума податку без соціальної пільги (розрахувати)	
7	Сума податку, що підлягає поверненню платнику у зв'язку з нарахуванням податкової знижки	198
8	Сума податку на доходи фізичних осіб з урахуванням втрат від застосування податкової знижки (розрахувати)	
9	Надходження податку на доходи фізичних осіб від додаткового доходу	5 229
10	Сума податку на доходи фізичних осіб військовослужбовців, шахтарів-працівників	3 284
11	Сума податку на доходи фізичних осіб за ставкою 17 %	475
12	Всього до зведеного бюджету (розрахувати)	

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі передбачає наявність у студентів знань щодо особливостей справляння податку на доходи фізичних осіб, визначених у

розділі IV Податкового кодексу України. Слід мати на увазі, що доходи фізичних осіб, отримані як заробітна плата та прирівняні до неї виплати, зменшуються з метою оподаткування на суму утриманого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також (за наявності відповідних підстав) на величину податкової соціальної знижки. Після цього до одержаної бази оподаткування застосовується ставка податку: 15 % для доходів, що не перевищують десяти мінімальних заробітних плат станом на 1 січня звітного року та 17 % для доходів понад цей рівень. Доходи у формі заробітної плати шахтарів – працівників оподатковуються за зниженою ставкою 10 %. Базою для оподаткування податком на доходи фізичних осіб для військовослужбовців є доходи у вигляді грошового забезпечення без виключення з нарахованої суми відрахувань єдиного соціального внеску та податкової соціальної пільги. За підсумками року частина податку на доходи фізичних осіб, що поповнила доходи відповідних бюджетів, підлягатиме поверненню платникам податку через використання ними свого права на податкову знижку – зменшення загального річного оподаткованого доходу на суму окремих документально підтверджених витрат, зокрема частини суми процентів, сплачених за користування іпотечним житловим кредитом; частини коштів або вартості майна, переданих у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям; суми коштів, сплачених на користь закладів освіти для компенсації вартості здобуття середньої професійної або вищої освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, який не одержує заробітної плати тощо. Загальна сума податку на доходи фізичних осіб, що поповнить доходи бюджету, включає також надходження від надання нерухомості в оренду (суборенду), продажу (обміну) рухомого і нерухомого майна, доходи у вигляді виграшів, призів доходи від спадщини, доходи у вигляді інвестиційного прибутку тощо.

Задача 4.2. На підставі наведених даних, визначте обсяг планових податкових надходжень до Державного бюджету України за кодами бюджетної класифікації доходів 17010700, 17010800, 17010900:

1) обсяги транспортування нафти магістральними нафтопроводами України відповідно до прогнозу Міністерства енергетики та вугільної промисловості становитимуть 35 109,8 тис. тонн, нафтопродуктів – 1 500 тис. тонн;

2) обсяги транспортування аміаку через територію України за даними Державного агентства України з управління державними корпоративними правами та майном становитимуть 1 800 тис. тонн; відстань транзиту 804 км;

3) плановий обсяг транзиту природного газу відповідно до прогнозу Міністерства енергетики та вугільної промисловості 110 млрд куб. м, а середня відстань транзитного транспортування природного газу – 1 180,68 км.

Методичні рекомендації

Для розв'язання задачі слід, насамперед, визначити найменування доходів, коди бюджетної класифікації яких зазначені в умові. Такими доходами є:

17010700 Рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами природного газу територією України;

17010800 Рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами територією України;

17010900 Рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

У процесі визначення планових обсягів надходжень за відповідними складовими доходів необхідно взяти до уваги надані в умові прогнозні обсяги транспортування відповідних ресурсів, відстань транзиту та встановлені ст. 253 Податкового кодексу України ставки оподаткування.

Задача 4.3. На підставі наведених у табл. 8 даних, спрогнозуйте обсяг надходжень податку на прибуток підприємств до Державного бюджету в 2013 році. Порівняйте одержані дані з плановими показниками, закладеними у Законі України "Про Державний бюджет України на 2013 рік".

Таблиця 8

Вихідні дані для розв'язання задачі

Рік	Номінальний ВВП, млн грн	Прибуток прибуткових підприємств, млн грн	Фактичні надходження податку на прибуток підприємств до Державного бюджету, млн грн
1	2	3	4
2010	1 082 569	212 008,6	39 969,2

1	2	3	4
2011	1 302 079	272 276,2	54 739,4
2012	1 408 889	277 938,5	55 349,7
2013 сценарій 1*	1 576 000	287 700,0	
2013 сценарій 2*	1 530 000	280 100,0	

Примітка:

* Прогнозні показники, визначені Постановою Кабінету Міністрів України № 1125 від 28.11.2012 р.

Методичні рекомендації

Одним із найпоширеніших на практиці методів прогнозування доходів бюджету є метод ефективної ставки. Застосуємо його для планування обсягів надходжень із податку на прибуток підприємств до Державного бюджету. В якості умовних баз оподаткування застосуємо два показники:

- 1) валовий внутрішній продукт;
- 2) добуток чинної базової ставки податку на прибуток та фінансового результату діяльності підприємств, які одержали прибуток.

Прогнозний показник податку на прибуток підприємств розраховується за формулою:

$$\text{ППП}_t = \text{База}_t \times S_{\text{ефект.}}$$

де ППП_t – податок на прибуток підприємств у прогнозованому періоді;

База_t – умовна база оподаткування у прогнозованому періоді;

$S_{\text{ефект.}}$ – ефективна ставка податку.

Ефективна ставка податку визначається за формулою:

$$S_{\text{ефект.}} = \text{ППП}_{t-1} / \text{База}_{t-1},$$

де ППП_{t-1} – обсяг податку на прибуток підприємств за попередній період;

База_{t-1} – умовна база оподаткування за попередній період.

Ефективну ставку податку необхідно розрахувати як середню ефективну ставку за три попередні роки.

Для розв'язання задачі доцільно скористатися формою, наведеною у табл. 9.

**Результати прогнозування податку
на прибуток підприємств**

Рік	Умовна база оподаткування у прогнозованому періоді	Ефективна ставка податку	Прогнозні надходження податку на прибуток підприємств до Державного бюджету, млн грн
2013 сценарій 1			
2013 сценарій 2			

Задача 4.4. Загальна площа приміщення школи складає 11 845 м², у тому числі підвальне приміщення 3 094 м². Згідно з наказом по школі площа приміщень, яка прибирається учнями 8 – 11 класів становить 522 м²; площа приміщення школи, передана в оренду становить 229 м². Для роботи гуртків використовується 3 000 м², з яких 1 500 м² – для перебування груп продовженого дня. Визначте кількість прибиральників, яку законодавство дозволяє включити до штату навчального закладу.

Методичні рекомендації

При розв'язанні задачі потрібно керуватися вимогами Наказу Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 р. № 557 "Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ", відповідно до якого посада прибиральника призначається на таких підставах: 0,5 ставки на кожні 250 м² площі, що прибирається, але не менше 0,5 посади на школу. У школах, де заняття проводиться в другу зміну або є групи продовженого дня, додатково вводиться штатна одиниця з розрахунку 0,5 штатної одиниці на 250 м² площі, що використовується учнями цієї зміни або групами продовженого дня. При розрахунку площі, що прибирається, не враховується площа стін, вікон, панелей. Крім того, може не враховуватися площа класних кімнат (кабінетів) 8 – 11 класів, якщо вона прибирається учнями цих класів.

Задача 4.5. Бюджетна установа – НТУ "Харківський політехнічний інститут" додатково планує в штатному розписі на поточний рік такі показники (табл. 10).

Таблиця 10

Зміни до штатного розпису бюджетної установи

Посада, вчений ступінь	Кількість ставок	Кандидати наук
доцент, доцент	2	2
доцент	1	1
викладач	4	1

Визначте видатки на оплату праці додаткового контингенту викладачів.
Довідково: педагогічний стаж усіх працівників складає від 5 до 9 років.

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі передбачає визначення додаткового річного обсягу видатків на оплату праці працівників бюджетної установи виходячи з розміру їх посадового окладу та встановленого переліку доплат за вчений ступінь, вчене звання, стаж педагогічної роботи.

Для розв'язання задачі слід дотримуватися вимог таких нормативних документів:

Наказ Міністерства освіти і науки України "Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ" від 26.09.2005 р. № 557;

Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 р. № 1298 "Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери";

Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2008 року № 74 "Про запровадження III етапу оплати праці на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери;

Закон України "Про освіту" від 23 травня 1991 року № 1060-XII.

Задача 4.6. Кількість класів у сільській школі становить: перших – третіх, п'ятих – восьмих по два; четвертих, дев'ятих – одинадцятих – по одному. Середня кількість учнів в одному класі школи становить 23. Визначте, яку кількість посад (директор, заступник директора з навчально-виховної роботи, заступник директора з господарської роботи, секретар, завідувач бібліотеки, бібліотекар) школа може затвердити у своєму штатному розкладі.

Методичні рекомендації

При розв'язанні задачі потрібно керуватися вимогами Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України за № 1205 від 6.12.2010 р., витяг з яких наведений у табл. 11.

Таблиця 11

Типові штатні нормативи загальноосвітніх навчальних закладів (витяг)

Найменування посади	Нормативна чисельність (максимальна)	Умови введення
1	2	3
Директор школи	1	Посада директора вводиться у школах I ступеня за наявності 20 і більше учнів, а також у всіх інших школах незалежно від кількості учнів і класів у них
Заступник директора школи з навчальної, навчально-виховної роботи у школах I, I – II, I – III, II – III та III ступенів	0,5	при кількості 6 – 9 класів
	1	при кількості 10 – 20 класів
	1,5	при кількості 21 – 29 класів
	2	при кількості 30 і більше класів
Крім того: у школах I – III ступенів, які мають один – чотири 9 – 11 класи, кількість посад заступників директора збільшується на 0,5 штатної одиниці, п'ять і більше 9 – 11 класів – на 1 штатну одиницю;		

1	2	3
<p>у спеціалізованих середніх школах I – III ступенів із поглибленим вивченням іноземної мови, ліцеях, гімназіях та колегіумах вводиться додатково посада заступника директора.</p> <p>У межах вказаних норм за наявності двадцяти одного і більше класів має бути введено не менше 0,5 штатної одиниці посади заступника директора з виховної роботи</p>		
Заступник директора з господарської роботи	1	Вводиться в міських школах та школах селищ міського типу з кількістю учнів понад 600 та в сільських – із кількістю учнів понад 400 осіб
Секретар (секретар-друкарка)	0,5	при кількості 8 – 10 класів
	1	при кількості 11 і більше класів
Завідувач бібліотеки	1	Вводиться у школах, що мають 11 більше класів
Бібліотекар	0,5	при кількості 5 – 10, або 25 – 29 класів
	1	при кількості 30 і більше класів

Задача 4.7. Визначте обсяг видатків на освіту для бюджету селища міського типу, якщо:

фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на одну дитину дошкільного віку на 2012 рік становить 8,348520 тис. грн;

фактичний коефіцієнт охоплення дітей у віці 0 – 6 років у районах дошкільними закладами, розташованими у селищах міського типу, яким не надано статус гірських, становить 0,35488;

фінансовий норматив бюджетної забезпеченості однієї дитини у віці 0 – 6 років видатками на розвиток дошкільної освіти у селах, селищах міського типу, в яких діти відвідують дошкільні навчальні заклади, становить 0,109864 тис. грн на одну дитину.

Селище не віднесене за статусом до гірського. Кількість дітей віком до 6 років у селищі становить 789 осіб.

Методичні рекомендації

Розрахунковий показник обсягу видатків на освіту для бюджетів міст районного значення та селищ міського типу визначається відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1149 від 08.12.2010 р. за формулою:

$$V_{omi} = H_{od} \times (K_{dm} \times D_{im} \times K_{zd} + K_{dmsn-sp} \times K_{sn-sp} \times D_{im} + K_{dmg} \times D_{img} \times K_{zd} + K_{dmgsn-sp} \times K_{sn-sp} \times D_{img}) + H_{rdonv} \times (D_{im(nv)} + D_{img(nv)} \times K_{gdnz}) + H_{rdov} \times (D_{im(v)} + D_{img(v)} \times K_{gdnz}),$$

де H_{od} – фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на одну дитину дошкільного віку;

K_{dm} – фактичний коефіцієнт охоплення дітей віком до шести років (включно) у районах дошкільними закладами (крім санаторних та спеціальних дошкільних закладів (груп), розташованими у містах районного значення, селищах міського типу, яким не надано статус гірських;

D_{im} – кількість дітей віком до 6 років (включно) у містах районного значення, селищах міського типу, яким не надано статус гірських;

K_{dmg} – фактичний коефіцієнт охоплення дітей віком до шести років (включно) у районах дошкільними закладами (крім санаторних та спеціальних дошкільних закладів (груп), розташованими у містах районного значення, селищах міського типу, яким надано статус гірських, збільшений у 1,1 раза;

D_{img} – кількість дітей віком до 6 років (включно) у містах районного значення, селищах міського типу, яким надано статус гірських;

K_{zd} – коригуючий коефіцієнт обсягу видатків на дошкільну освіту, що застосовується у разі, коли кількість дітей у дошкільних закладах (крім санаторних та спеціальних дошкільних закладів (груп) станом на 1 січня року, що передує планованому, перевищує на 20 і більше відсотків кількість дітей у дошкільних закладах і-ої адміністративно-територіальної одиниці відповідно у міській та сільській місцевості станом на 1 січня звітного періоду. На планований бюджетний період K_{zd} дорівнює 1,1;

$K_{dmsn-sp}$ – фактичний коефіцієнт охоплення дітей віком до шести років (включно) у районах санаторними та спеціальними дошкільними закладами (групами), розташованими у містах районного значення, селищах міського типу, яким не надано статус гірських;

$K_{dmgsn-sp}$ – фактичний коефіцієнт охоплення дітей віком до шести років (включно) у районах санаторними та спеціальними дошкільними закла-

дами (групами), розташованими у містах районного значення, селищах міського типу, яким надано статус гірських, збільшений у 1,1 раза;

K_{sn-sp} – коригуючий коефіцієнт обсягу видатків на дошкільну освіту у санаторних та спеціальних дошкільних закладах (групах) і-тої адміністративно-територіальної одиниці. На планований бюджетний період K_{sn-sp} дорівнює 1,1;

H_{rdonv} – фінансовий норматив бюджетної забезпеченості однієї дитини віком до 6 років (включно) на розвиток дошкільної освіти у містах районного значення, що входять до складу районів, селах, селищах та селищах міського типу, в яких діти не відвідують дошкільні навчальні заклади;

H_{rdov} – фінансовий норматив бюджетної забезпеченості однієї дитини віком до 6 років (включно) на розвиток дошкільної освіти у містах районного значення, що входять до складу районів, селах, селищах та селищах міського типу, в яких діти відвідують дошкільні навчальні заклади;

$D_{im(nv)}$ – кількість дітей віком до 6 років (включно) у містах районного значення, які входять до складу районів, селищах міського типу, в яких діти не відвідують дошкільні навчальні заклади (крім населених пунктів, яким надано статус гірських), станом на 1 січня року, що передуює планованому, за статистичними даними, з урахуванням дітей, закріплених за дошкільними навчальними закладами;

$D_{img(nv)}$ – кількість дітей віком до 6 років (включно) у містах районного значення, які входять до складу районів, селищах міського типу, яким надано статус гірських, в яких діти не відвідують дошкільні навчальні заклади, станом на 1 січня року, що передуює планованому, за статистичними даними, з урахуванням дітей, закріплених за дошкільними навчальними закладами;

$D_{im(v)}$ – кількість дітей віком до 6 років (включно) у містах районного значення, які входять до складу районів, селищах міського типу, в яких діти відвідують дошкільні навчальні заклади (крім населених пунктів, яким надано статус гірських), станом на 1 січня року, що передуює планованому, за статистичними даними, з урахуванням дітей, закріплених за дошкільними навчальними закладами;

$D_{img(v)}$ – кількість дітей віком до 6 років (включно) у містах районного значення, які входять до складу районів, селищах міського типу, яким надано статус гірських, в яких діти відвідують дошкільні навчальні

заклади, станом на 1 січня року, що передує планованому, за статистичними даними, з урахуванням дітей, закріплених за дошкільними навчальними закладами;

K_{gdnz} – коефіцієнт приведення кількості дітей віком до 6 років (включно) у населених пунктах, яким надано статус гірських, відповідно до кількості дітей віком до 6 років (включно). На планований бюджетний період K_{gdnz} встановлено 1,1.

Слід зазначити, що до міст районного значення, які входять до складу районів, сіл, селищ та селищ міського типу, в яких діти не відвідують дошкільних навчальних закладів, належать відповідні адміністративно-територіальні одиниці, в яких жодна дитина не відвідує дошкільного навчального закладу чи дошкільної групи.

Задача 4.8. Визначте розрахунковий обсяг видатків на культуру для бюджету селища, якщо:

фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на культуру для зведеного бюджету району становить 150,63288 грн;

коефіцієнт частки видатків бюджетів місцевого самоврядування на культурно-освітні послуги, що надаються клубними закладами, які фінансуються з бюджетів місцевого самоврядування, у фінансовому нормативі видатків на культуру в зведеному бюджеті району становить 0,36;

коефіцієнт частки видатків бюджетів місцевого самоврядування на культурно-освітні послуги, що надаються бібліотеками, які фінансуються з бюджетів місцевого самоврядування, у фінансовому нормативі видатків на культуру у зведеному бюджеті району становить 0,2;

чисельність наявного населення селища 4 945 осіб;

селище не віднесене за статусом до гірського.

На території селищної ради відсутні районні бібліотеки та будинки культури (клубні заклади). За інформацією, наданою головою селищної ради, чисельність населення (N_{jk} , N_{jb} , N_{ik} , N_{ib}) дорівнює 0, тобто населення i -го села, селища не обслуговується закладами культури сусідніх сіл та селищ.

Методичні рекомендації

Розрахунковий показник обсягу видатків на освіту для бюджетів міст районного значення та селищ міського типу визначається відповідно

до Постанови Кабінету Міністрів України № 1149 від 08.12.2010 р. за формулою:

$$V_{ki} = H_{kk} \times (N_i - N_{rkki} + N_{jk} - N_{ik}) + H_{kb} \times (N_i - N_{rkbi} + N_{jb} - N_{ib}) + V_{kgi},$$

де H_{kk} – фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на культурно-освітні послуги, що надаються клубними закладами, які фінансуються з бюджетів місцевого самоврядування, з розрахунку на одного жителя;

H_{kb} – фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на культурно-освітні послуги, що надаються бібліотеками, які фінансуються з бюджетів місцевого самоврядування, з розрахунку на одного жителя.

Розрахунок зазначених нормативів проводиться за такими формулами:

$$H_{kk} = H_k \times K_{kk},$$

$$H_{kb} = H_k \times K_{kb},$$

де H_k – фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на культуру для зведеного бюджету району (зведеного бюджету міста);

K_{kk} – коефіцієнт частки обсягу видатків бюджетів місцевого самоврядування на культурно-освітні послуги, що надаються клубними закладами, які фінансуються з бюджетів місцевого самоврядування, у фінансовому нормативі бюджетної забезпеченості на культуру в зведеному бюджеті району (зведеному бюджеті міста);

K_{kb} – коефіцієнт частки обсягу видатків бюджетів місцевого самоврядування на культурно-освітні послуги, що надаються бібліотеками, які фінансуються з бюджетів місцевого самоврядування, у фінансовому нормативі бюджетної забезпеченості на культуру в зведеному бюджеті району (зведеному бюджеті міста).

Величина коефіцієнтів K_{kk} і K_{kb} установлюється райдержадміністрацією (виконавчим комітетом міськради). При цьому величина K_{kk} повинна бути не менше, як 0,34, а величина K_{kb} – не менше, як 0,16;

N_{rkki} – чисельність наявного населення і-го міста районного значення, села, селища, що обслуговується клубними закладами, які фінансуються з районного бюджету;

N_{rkbi} – чисельність наявного населення і-го міста районного значення, села, селища, що обслуговується бібліотеками, які фінансуються з районного бюджету;

N_{jk} – чисельність наявного населення сусідніх міст районного значення, сіл, селищ, що не мають клубних закладів і обслуговуються клубними закладами, які фінансуються з бюджету i -го міста районного значення, села, селища;

N_{jb} – чисельність наявного населення сусідніх міст районного значення, сіл, селищ, що не мають бібліотек і обслуговуються бібліотеками, які фінансуються з бюджету i -го міста районного значення, села, селища;

N_{ik} – чисельність наявного населення i -го міста районного значення, села, селища, що обслуговуються клубними закладами, які фінансуються з бюджету сусідніх міст районного значення, сіл, селищ;

N_{ib} – чисельність наявного населення i -го міста районного значення, села, селища, що обслуговуються бібліотеками, які фінансуються з бюджету сусідніх міст районного значення, сіл, селищ;

V_{kji} – розрахунковий показник обсягу видатків на культуру згідно з Законом України "Про статус гірських населених пунктів в Україні", що визначається за окремим розрахунком.

Чисельність населення (N_{jk} , N_{jb} , N_{ik} , N_{ib}) визначається райдержадміністрацією (виконавчим комітетом міськради) за інформацією, поданою виконавчими комітетами міських та головами сільських, селищних рад.

Задача 4.9. На 1 січня планового року число учнів у класах загальноосвітніх шкіл міста становить:

1 – 4 класи – 8 830 учнів;

5 – 9 класи – 15 619 учнів;

10 – 11 класи – 3 076 учня.

Визначте кількість учнів на кінець планового року за групами класів і в цілому по школах міста.

Додаткова інформація:

План прийому до перших класів 4 030 учнів, до 5-х – 100 % випуску учнів 4-х класів, до 10-х – 75 % випуску учнів 9-х класів. Випуск учнів з 4-х класів – 2 980, з 9-х – 3 042, з 11-х – 1 915.

Методичні рекомендації

При розв'язанні задачі потрібно визначити чинники, які впливають на зміну кількості учнів протягом року та розрахувати їх наявність на кінець року за групами класів. Сума кількості учнів за групами класів дозволить визначити їх загальну кількість по школі.

Задача 4.10. Порівняйте розрахунковий обсяг видатків на охорону здоров'я за двома населеними пунктами, що відрізняються один від одного складом та структурою населення за статеві-віковими групами (табл. 12).

Таблиця 12

Склад жителів населених пунктів за статеві-віковими групами, осіб

Населені пункти	Вікові групи	Особа чоловічої статі	Особа жіночої статі
Населений пункт 1	5 – 9 років	240	260
	20 – 24 роки	60	40
	25 – 29 років	55	65
	30 – 34 роки	90	110
	55 – 59 років	38	42
Населений пункт 2	50 – 54 роки	140	160
	60 – 64 роки	220	280
	понад 70 років	85	115

Методичні рекомендації

Розрахунковий показник обсягу видатків на охорону здоров'я визначається за формулою відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1149 від 08.12.2010 р. Істотний вплив на розрахунковий обсяг видатків справляє статеві та вікова структура населення адміністративно-територіальної одиниці. Для урахування цього впливу визначається коефіцієнт відносної вартості витрат на надання медичних послуг, обчислений за офіційними рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я на основі таких еквівалентних одиниць надання медичної допомоги одній особі залежно від віку і статі (табл. 13).

Таблиця 13

Еквівалентні одиниці надання медичної допомоги

Вікові групи	Еквівалент надання медичної допомоги:	
	особам чоловічої статі	особам жіночої статі
1	2	3
0 – 1	10	5
2 – 4	7	3,5
5 – 9	3,7	3
10 – 14	3	2,5
15 – 19	2,2	3

1	2	3
20 – 24	2,6	3,5
25 – 29	2	4
30 – 34	2	4
35 – 39	2,5	4,5
40 – 44	3,5	5
45 – 49	4,5	5,5
50 – 54	5	6,5
55 – 59	6,5	7
60 – 64	7,5	8,5
65 – 69	8	9,5
70 і старші	10,5	11

Вирішення задачі передбачає обчислення середньозваженого за кожним населеним пунктом показника еквівалента надання медичної допомоги населенню та проведення їх порівняння: що більше значення прийматиме одержаний показник, то більше коштів за рівних інших умов спрямовуватиметься на охорону здоров'я відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Задача 4.11. На підставі наведених у табл. 14 даних, визначте індекси податкоспроможності адміністративно-територіальних одиниць (Харківська та Одеська області).

Таблиця 14

Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників
Обсяг доходів (кошика доходів), закріплених за бюджетом: Харківської області, тис. грн Одеської області, тис. грн	8 729 547,6 828 579,3
Обсяг доходів (кошика доходів), закріплених за усіма місцевими бюджетами, тис. грн	72 644 683,4
Сума пільг, наданих органами місцевого самоврядування з податків і зборів, що включені до кошика доходів, закріплених за бюджетом: Харківської області, тис. грн Одеської області, тис. грн	75 610,1 28 740,4
Сума пільг, наданих органами місцевого самоврядування з податків і зборів, що включені до кошика доходів, закріплених за усіма місцевими бюджетами, тис. грн	2 178 329,3
Чисельність наявного населення тис. осіб: Харківської області Одеської області	2 742,0 2 393,7
Чисельність наявного населення України, тис. осіб	45 495,2

Методичні рекомендації

Індекс відносної податкоспроможності є коефіцієнтом, що визначає рівень податкоспроможності відповідного бюджету у порівнянні з аналогічним середнім показником по Україні у розрахунку на одну людину. Безпосередній порядок його обчислення визначається Постановою Кабінету Міністрів України № 1149 від 08.12.2010 р. Запропонована студентам задача дозволяє усвідомити порядок розрахунку даного показника у загальному, спрощеному вигляді.

Для вирішення задачі потрібно визначити обсяг доходів окремих місцевих бюджетів з урахуванням недоотриманих надходжень внаслідок наданих органами місцевого самоврядування пільг із розрахунку на одного жителя адміністративно-територіальної одиниці та обсяг доходів усіх місцевих бюджетів з урахуванням недоотриманих надходжень внаслідок наданих органами місцевого самоврядування пільг із розрахунку на одного жителя України в цілому. Розділивши перший розрахований показник на другий, отримаємо індекс відносної податкоспроможності окремої адміністративно-територіальної одиниці.

Задача 4.12. Міська дитяча лікарня на початок планового року має 160 ліжок. З жовтня планується збільшення кількості ліжок на 20. Число днів функціонування одного ліжка на рік – 316, кількість амбулаторних відвідувань лікарів у плановому році – 92 700.

Норма витрат на харчування на один ліжко-день – 35,10 грн. Витрати на харчування матерів, які перебувають у лікарні з немовлятами – 316 800,00 грн на рік. Середні норми витрат на придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів – 38,20 грн на один ліжко-день і 7,30 грн на одне амбулаторне лікарське відвідування.

Визначити витрати на харчування і придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів на плановий рік у лікарні.

Методичні рекомендації

При розв'язанні задачі слід, насамперед, розмежувати витрати, які визначаються кількістю ліжко-днів та інші витрати, що не залежать від даного чинника. Визначення середньорічної кількості ліжко-днів здійснюється за формулою арифметичної середньозваженої. Результати проведених розрахунків доцільно подати за формою табл. 15.

**Витрати лікарні на харчування і придбання медикаментів
та перев'язувальних матеріалів**

Вид витрат	Витрати, що визначаються кількістю ліжко-днів			Інші витрати	Всього витрат
	Кількість ліжко-днів	Норма витрат на 1 ліжко-день	Разом витрат		
Витрати на харчування					
Витрати на придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів					

Тема 5. Виконання бюджету

Завдання 5.1. Визначте коди бюджетної класифікації наступних складових доходів бюджету:

податок на прибуток іноземних юридичних осіб;

акцизний податок із вироблених в Україні мотоциклів і велосипедів;

збір за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (юридичних осіб);

орендна плата з юридичних осіб;

адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;

плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення;

дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність;

додаткова дотація з державного бюджету на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів;

кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів;

суми, стягнені з винних осіб за порушення правил пожежної безпеки;

державне мито, що сплачується за місцем розгляду та оформлення документів, у тому числі за оформлення документів на спадщину і дарування;

надходження до Фонду соціального захисту інвалідів;

портовий (адміністративний) збір, що надходить від риболовних портів;

збір під час набуття права власності на легкові автомобілі;

туристичний збір, сплачений юридичними особами;

кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із бюджетною класифікацією доходів, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 року № 11. Необхідно з'ясувати порядок призначення кодів окремим видам доходів, навчитися за кодом бюджетної класифікації визначати групу та підгрупу доходів бюджету.

Завдання 5.2. Визначте головних розпорядників, відповідальних виконавців у системі головного розпорядника та бюджетну програму за такими кодами програмної класифікації видатків та кредитування Державного бюджету: 0301130; 2501390; 1001130; 1401050; 2301070; 2209120; 2801130; 6381030; 2204110; 6541080.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із бюджетною класифікацією доходів, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 року № 11, додатком 3 до Закону України "Про Державний бюджет на 2013 рік".

Код програмної класифікації видатків та кредитування містить сім знаків; структуру кодування наведено в табл. 16.

Таблиця 16

Структура кодування програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету

1	2	3	4	Пояснення
XXX	X	XX	X	
1	2	3	4	5
XXX	0	00	0	Головний розпорядник (код відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету)
XXX	X	00	0	Відповідальний виконавець бюджетних програм у системі головного розпорядника:
XXX	1	00	0	якщо головний розпорядник є відповідальним виконавцем бюджетної програми, виконання якої забезпечується його апаратом, четвертим знаком коду визначається цифра "1", щодо всіх інших відповідальних виконавців бюджетних програм використовуються цифри від "2" до "9"

1	2	3	4	5
XXX	X	XX	0	Бюджетна програма в межах одного відповідального виконавця бюджетної програми:
XXX	X	01	0	якщо бюджетна програма пов'язана з функціонуванням апаратів органів державної влади (в основному це коди діючої функціональної класифікації розділу "Державне управління"), п'ятий та шостий знаки коду визначаються цифрами "01", всі інші бюджетні програми – "02", "03", "04" і далі в межах одного відповідального виконавця бюджетної програми
XXX	X	6X	0	для відстеження усіх бюджетних програм на реалізацію інвестиційних програм (проектів), що реалізуються за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, п'ятим знаком коду таких програм визначається цифра "6"
XXX	X	7X	0	для відстеження усіх бюджетних програм, видатки або кредитування за якими здійснюється за рахунок резервного фонду, п'ятим знаком коду таких програм визначається цифра "7"
XXX	X	8X	0	для відстеження усіх бюджетних програм, що складають капітальні вкладення, п'ятим знаком коду таких програм визначається цифра "8"

Задача 5.3. Складіть кошторис лікарні за такими даними:

- а) середньорічна кількість ліжок 200;
- б) число днів функціонування одного ліжка протягом року 280;
- в) норма витрат на один ліжко-день:
на харчування – 12,80 грн;
на придбання медикаментів – 6,90 грн;
- г) інші витрати лікарні на рік:
предмети, матеріали, інвентар – 12 500 грн;
придбання обладнання – 16 300 грн;
капітальний ремонт – 19 000 грн;
оплата комунальних послуг – 32 500 грн;
- д) ставка нарахувань на Фонд заробітної плати 36,3 %.

Інформація про працівників лікарні та середні ставки їх заробітної плати наведена в табл. 17.

Інформація про працівників лікарні та середні ставки їх заробітної плати

Посада	Середньорічна кількість посад	Середня ставка на одну посаду
Лікар	38	2 300
Середній медичний персонал	29	1 620
Молодший медичний персонал	22	1 430
Адміністративно-господарський персонал	12	1 580

Заплановані видатки лікарні фінансуються за рахунок коштів загального та спеціального фонду міського бюджету.

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі передбачає складання кошторису – основного планового фінансового документа бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень. Кошторис затверджується на рік без розподілу за періодами, але з розмежуванням коштів між загальним та спеціальним фондами бюджетної установи. Форма кошторису затверджена Інструкцією про складання і виконання розпису Державного бюджету України. У табл. 18 наведено витяг із типової форми кошторису в частині видатків та надання кредитів, який пропонується заповнити студентам відповідно до умови задачі.

Кошторис бюджетної установи (витяг)

Показники	Код	Разом
1	2	3
Надходження – усього	х	
Видатки та надання кредитів – усього	х	
Поточні видатки	2 000	
Оплата праці	2 110	

1	2	3
Заробітна плата	2 111	
Грошове забезпечення військовослужбовців	2 112	
Нарахування на заробітну плату	2 120	
Використання товарів і послуг	2 200	
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2 210	
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2 220	
Продукти харчування	2 230	
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2 270	
Оплата тепlopостачання	2 271	
Оплата водopостачання та водовідведення	2 272	
Оплата електроенергії	2 273	
Оплата природного газу	2 274	
Оплата інших енергоносіїв	2 275	
Дослідження і розробки, окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм	2 280	
Інші поточні видатки	2 800	
Капітальні видатки	3 000	
Придбання основного капіталу	3 100	
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3 110	
Капітальне будівництво (придбання)	3 120	
Капітальний ремонт	3 130	
Реконструкція та реставрація	3 140	
Капітальні трансферти	3 200	
Надання внутрішніх кредитів	4 110	
Надання зовнішніх кредитів	4 210	
Нерозподілені видатки	9 000	

Задача 5.4. У штаті будинку культури передбачено три посади: директор – 1, методист – 2, опалювач – 1. Посадові оклади визначені на рівні 1 920,00 грн у директора, 1 630,00 грн – у методиста, 1 270,00 грн – у опалювача. Ставка нарахувань на заробітну плату становить 36,3 %. Кубатура будівлі за зовнішнім обміром – 375 м³.

Інші витрати будинку культури: придбання предметів постачання і матеріалів – 5 300,00 грн, придбання предметів та обладнання довгострокового користування – 8 600,00 грн. Оплата водopостачання і водовідведення – 8 360,00 грн, оплата електроенергії – 2 790,00 грн. Норма витрат палива 3,52 грн на місяць на 1 м³ будівлі за місяць з розрахунку

тривалості опалювального сезону 7,5 місяців. Складіть кошторис видатків установи, якщо заплановані видатки будинку культури фінансуються за рахунок коштів селищного бюджету.

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі здійснюється відповідно до методичних рекомендацій до задачі 5.3.

Задача 5.5. У штаті дитячого садка передбачено такі посади: завідувачий – 1, вихователі – 3, кухар – 1, прибиральниця (нянька) – 3. Посадові оклади визначені на рівні 2 160,00 грн у завідуючого, 1 920,00 грн – у вихователя, 1 830,00 грн – у кухаря, 1 610,00 грн – у прибиральниці (няньки). Ставка нарахувань на заробітну плату становить 36,3 %.

Інші витрати дитячого садка:

витрати на харчування визначаються за нормою 21,60 грн на одну дитину на день;

витрати на придбання предметів, матеріалів, обладнання – 422 грн на 1 дитину на рік;

витрати на опалення з розрахунку 3,52 грн на 1 м³ будівлі за місяць з розрахунку тривалості опалювального сезону 7,5 місяців;

середня витрата електроенергії на рік на 1 м² площі 6,96 грн;

оплата водопостачання і водовідведення – 3 990,00 грн.

Додаткові дані:

кубатура усіх приміщень дитсадку за зовнішнім обміром 900 м³;

внутрішня площа будівлі – 360 м²;

середньорічна кількість дітей у садку – 70;

число днів перебування однієї дитини в дитячому садку 215;

розмір батьківської плати за одну дитину за день – 10,80 грн.

Скласти кошторис видатків установи та визначити частку видатків бюджетної установи, яку належить покривати за рахунок коштів селищного бюджету.

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі здійснюється відповідно до методичних рекомендацій до задачі 5.3.

Задача 5.6. У дільничній лікарні працює платний госпрозрахунковий кабінет зубопротезування. Маємо такі дані для складання кошторису доходів і витрат кабінету (табл. 19).

Таблиця 19

Надходження поточного року за кабінет зубопротезування

Найменування робіт	Вартість одиниці робіт, грн	Кількість, шт
Коронки сталеві	325	400
Зуби сталеві	322	400
Зуби з облицюванням	435	50
Знімні протези	690	70

Витрати кабінету заплановані у таких обсягах:

(2111) Заробітна плата, грн – визначити.

(2120) Нарахування на заробітну плату (36,3 %) – 8 571,20.

(2210) Придбання предметів, матеріалів, обладнання – 19 500,00.

(2270) Оплата комунальних послуг та електроенергії – 6 020,00.

Розрахуйте госпрозрахунковий результат роботи кабінету зубопротезування.

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі передбачає визначення загальної річної суми витрат кабінету зубопротезування та загальної річної суми його доходів. Різниця між зазначеними показниками дасть величину госпрозрахункового результату роботи кабінету за рік.

Завдання 5.7. Визначте, які документи складають та подають відповідні організації й установи при виконанні дохідної частини Державного і місцевих бюджетів України за наведеним переліком операцій:

відкриття бюджетних рахунків для зарахування надходжень;

закриття бюджетних рахунків для зарахування надходжень;

надходження доходів до бюджету;

розподіл платежів між загальним і спеціальним фондами, державним і місцевими бюджетами, рівнями місцевих бюджетів;

повернення надмірно або помилково сплачених платежів до бюджету;

здійснення відшкодування податку на додану вартість.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів зі ст. 45 та 78 Бюджетного кодексу України, Порядком казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 р. № 43, Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938. Результати роботи доцільно подати за формою табл. 20.

Таблиця 20

Організація виконання дохідної частини бюджету

Операції	Документи, якими оформляють операцію	Органи, установи, організації, що беруть участь у проведенні операції	Контрольні терміни
1			
2			
3			
...			

Завдання 5.8. Визначте, які документи складають та подають відповідні організації й установи при виконанні видаткової частини Державного і місцевих бюджетів України за наведеним переліком операцій:

відкриття бюджетних рахунків для операцій клієнтів із бюджетними коштами;

закриття бюджетних рахунків для операцій клієнтів із бюджетними коштами;

порядок підготовки та обліку зобов'язань;

організація роботи щодо касового виконання видаткової частини бюджету;

порядок оплати рахунків розпорядникам бюджетних коштів та одержувачам;

порядок виплати готівки розпорядникам бюджетних коштів та одержувачам.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів зі ст. 46 та 78 Бюджетного кодексу України, Порядком казначейського обслуговування Державного бюджету за витратами, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 р. № 1407, Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938. Результати роботи доцільно подати за формою табл. 21.

Таблиця 21

Організація виконання видаткової частини бюджету

Операції	Документи, якими оформляють операцію	Органи, установи, організації, що беруть участь у проведенні операції	Контрольні терміни
1			
2			
3			
...			

Завдання 5.9. На реєстраційний рахунок бюджетної установи зараховано 8 250 грн за КЕКВ 2230 "Продукти харчування". Опишіть порядок та умови їх використання, визначте терміни реєстрації бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із Порядком казначейського обслуговування Державного бюджету за витратами, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 р. № 1407, Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938, Законом України "Про здійснення державних закупівель" від 01.06.2010 р. № 2289-VI, Порядком реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309.

Завдання 5.10. Бюджетна установа має намір здійснити такі видатки: нарахування та виплата заробітної плати штатним працівникам; видатки на відрядження заступнику головного бухгалтера; оплата електричної та теплової енергії; видатки на придбання та оплату матеріалів; капітальний ремонт.

Визначте перелік документів, необхідних для реєстрації бюджетних зобов'язань та проведення платежів.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із Порядком казначейського обслуговування Державного бюджету за витратами, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 р. № 1407, Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938, Законом України "Про здійснення державних закупівель" від 01.06.2010 р. № 2289-VI, Порядком реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309, Методичними рекомендаціями щодо переліку підтвердних документів для реєстрації бюджетних зобов'язань, бюджетних фінансових зобов'язань та проведення платежів, затвердженими Наказом Державної казначейської служби України від 29 квітня 2013 року № 68.

Змістовний модуль 2. Організація обліку та контролю за виконанням бюджету. Бюджет у контексті світової фінансової думки

Тема 6. Облік виконання бюджету

Завдання 6.1. 6 травня поточного року юридична особа, зареєстрована платником податків у Державній податковій інспекції у Дзержинському районі м. Харкова Головного управління Міністерства доходів і зборів

України подає до обслуговуючого банку платіжне доручення на перерахування до державного бюджету 12 500 грн податку на прибуток підприємств. Опишіть схему руху коштів, порядок їх зарахування до бюджету та відображення в особовому рахунку платника податків.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із Порядком казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 р. № 43, Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938, Інструкцією про порядок ведення органами державної податкової служби оперативного обліку платежів до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється органами державної податкової служби України, затвердженою Наказом Державної податкової адміністрації України № 276 від 18.07.2005 р., Порядком взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами та іншими надходженнями, затвердженим Наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України 25.04.2002 р. № 74/194.

Завдання 6.2. Бухгалтер дитячої музичної школи, яка фінансується за рахунок коштів місцевого бюджету, нарахував заробітну плату вчителям та співробітникам школи у загальній сумі 10 200 грн, здійснив відповідні утримання податку з доходів фізичних осіб, утримання та нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Опишіть процедуру отримання готівки для виплати працівникам заробітної плати.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів з Порядком казначейського обслуговування Державного бюджету за витратами, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 р. № 1407, Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938.

Завдання 6.3. На підставі приведених у табл. 22 даних визначте:
а) заплановану річну суму доходів бюджету; б) суму непрофінансованих з бюджету видатків; в) суму проведених з початку року видатків.

Таблиця 22

Дані про залишки на рахунках бюджету

Дебет рахунку	Кредит рахунку	Сума, ум. грош. од.
93		6 000
71		2 000
15		150
	61	4 000
	94	9 000
	24	300

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із Планом рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів та Інструкцією по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів затвердженими Наказом Державного казначейства України № 119 від 28.11.2000 р.

Завдання 6.4. Складіть бухгалтерські записи за наступними операціями виконання Державного бюджету:

- введення планових показників доходів бюджету;
- введення планових показників видатків бюджету;
- надходження доходів на рахунки Державної казначейської служби;
- оплата рахунків розпорядників бюджетних коштів;
- визначення результату виконання бюджету.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студентів із Планом рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів та Інструкцією по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів затвердженими Наказом Державного казначейства України № 119 від 28.11.2000 р.

Завдання 6.5. Приватне підприємство "Валентина", зареєстроване у Дзержинському районі м. Харкова (код ЄДРПОУ 25359235, поточний рахунок 26000000687006 у ВАТ Державний експортно-імпорتنний банк України МФО 322313) здійснило розрахунок належної до сплати суми податку на додану вартість із вироблених в Україні товарів за січень поточного року. Сума податку становить 1 250 грн. Підприємство має намір сплатити податок за два дні до встановленого податковим законодавством граничного терміну його сплати. Підготуйте платіжний документ на сплату податку.

Методичні рекомендації

Студентам пропонується заповнити платіжне доручення на перерахування податку на додану вартість до бюджету. Форму платіжного документа наведено у додатку 2 до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. Особливості заповнення розрахункових документів у разі сплати платежів до бюджету визначаються Порядком заповнення документів на переказ у разі сплати (стягнення) платежів до бюджету, здійснення бюджетного відшкодування податку на додану вартість, повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до бюджету, затверджених Наказом Міністерства фінансів України № 817 від 07.07.2012 р. Інформацію про отримувача коштів, його код ЄДРПОУ, номер рахунку у банку та МФО банку потрібно отримати з сайту Головного управління Міністерства доходів і зборів України у Харківській області.

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

Задача 7.1. На підставі наведених у табл. 23 даних, складіть звіт про фінансовий стан (баланс) бюджету.

Таблиця 23

Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників, млрд грн
1	2
Розрахунки за цінними паперами державного бюджету (кредиторська заборгованість)	96,8

1	2
Кошти державного бюджету в дорозі	0,1
Облігації внутрішньої державної позики	158,3
Кошти спеціального фонду державного бюджету, які направляються на спеціальні видатки	14,8
Зовнішнє фінансування Державного бюджету	126,1
Інші рахунки Державного казначейства в НБУ	9,8
Кошти загального фонду державного бюджету	17,6
Цінні папери в активі державного бюджету	96,8
Кошти в НБУ до запитання	2,0
Розрахунки за операціями з кредитами державного бюджету (кредиторська заборгованість)	32,1
Кредити, що надавались під гарантійні зобов'язання	15,8
Розрахунки за операціями з кредитами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	114,2
Інші рахунки за коштами державного бюджету в банках	3,3
Інші зобов'язання органів Державного казначейства	23,8
Розрахунки за цінними паперами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	228,0
Внутрішнє фінансування державного бюджету	3,2
Інші розрахунки за коштами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	15,1
Кредити, надані з Державного бюджету	16,3
Облігації зовнішньої державної позики	69,7
Рахунки розпорядників коштів державного бюджету, відкриті в установах банків, за коштами спеціального фонду	0,3
Інші розрахунки за коштами державного бюджету (кредиторська заборгованість)	0,1
Спеціальні реєстраційні рахунки розпорядників і реєстраційні рахунки одержувачів за коштами спеціального фонду державного бюджету	6,2

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі передбачає розподіл наведених в умові складових за відповідними групами у складі активу та пасиву балансу бюджету. Результати роботи доцільно подати за формою табл. 24.

**Звіт про фінансовий стан (баланс)
Державного бюджету України**

Найменування груп	Значення показників, млрд грн
Актив	
Активи	
Розрахунки	
Баланс	
Пасив	
Зобов'язання	
Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів	
Розрахунки	
Баланс	

Задача 7.2. На підставі даних задачі 7.1 визначте загальну суму державного боргу України та співвідношення зовнішніх і внутрішніх зобов'язань у його структурі.

Методичні рекомендації

Величина Державного боргу України знаходить відображення в пасиві балансу та відповідає підсумковому значенню величини зобов'язань. Частка зовнішнього боргу в загальній структурі боргу визначається як відношення абсолютної величини зовнішнього боргу до загальної величини зобов'язань. Аналогічним чином розраховується частка внутрішнього боргу. Результат виконання бюджету обчислюється як різниця між величиною активів (не плутати з підсумковим значенням Активу балансу!) та величиною зобов'язань.

Задача 7.3. На підставі наведених у табл. 25 даних визначте проміжні та підсумкові показники Звіту про рух грошових коштів Державного бюджету: а) чистий грошовий потік від операційної діяльності; б) чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності; в) чистий грошовий потік від фінансової діяльності; г) загальний чистий потік від загальної діяльності.

Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників, млрд грн
Податкові надходження	254,5
Доходи від операцій з капіталом	0,2
Поточні видатки	324,9
Офіційні трансферти	1,3
Запозичення	103,0
Кредитування	-0,6
Капітальні видатки	18,6
Фінансування за активними операціями	10,8
Погашення запозичень	67,3
Надходження від приватизації державного майна	6,8
Неподаткові надходження	33,6

Методичні рекомендації

Звіт про рух грошових коштів є обов'язковою складовою фінансової звітності про виконання Державного бюджету України. Форма звітності визначена Наказом Міністерства фінансів України № 1774 від 28.12.2011 р. "Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя. У табл. 26 наведено витяг із цієї форми, який пропонується для заповнення студентам.

Звіт про рух грошових коштів

Стаття	Млрд грн
Операційна діяльність	
Операційні доходи	
Операційні видатки	
Чистий потік від операційної діяльності	
Інвестиційна діяльність	
Інвестиційні доходи	
Інвестиційні видатки	
Чистий потік від інвестиційної діяльності	
Нерозподілені видатки	
Чистий потік від операційної та інвестиційної діяльності	
Фінансова діяльність	
Чистий потік від фінансової діяльності	
Загальний чистий потік від загальної діяльності	

Задача 7.4. На підставі даних задачі 7.3 сформууйте Звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету України.

Методичні рекомендації

Звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету України є обов'язковою складовою фінансової звітності про виконання Державного бюджету України. Форма звітності визначена Наказом Міністерства фінансів України № 1774 від 28.12.2011 р. "Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя. У табл. 27 наведено витяг із цієї форми, який пропонується для заповнення студентам.

Таблиця 27

Звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету

Стаття	Млрд грн
Операційний дохід	
Операційні видатки	
Дефіцит (-) /профіцит (+)	
Фінансування	

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

Завдання 8.1. Місцевим органом влади були допущені такі порушення чинного бюджетного законодавства:

1) визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників;

2) планування надходжень або витрат місцевого бюджету, не віднесених до таких Бюджетним Кодексом чи законом про Державний бюджет України;

3) порушення встановленого порядку або термінів розгляду проекту та прийняття рішення про місцевий бюджет;

4) прийняття рішення про місцевий бюджет із порушенням вимог Бюджетного Кодексу чи закону про Державний бюджет України;

5) порушення вимог Бюджетного Кодексу щодо затвердження державного бюджету (місцевого бюджету) з дефіцитом.

Визначте види відповідальності, що може бути застосована до відповідальних осіб.

Методичні рекомендації

Виконання завдання передбачає роботу студента з главою 18 Бюджетного кодексу України "Відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства". Результати роботи доцільно подати за формою табл. 28.

Таблиця 28

Порушення бюджетного законодавства та заходи впливу на порушників

Вид правопорушення	Стаття Бюджетного кодексу	Заходи впливу за вчинені правопорушення	Стаття Бюджетного кодексу

Завдання 8.2. Розпорядником бюджетних коштів були допущені такі порушення чинного бюджетного законодавства:

1) взяття зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним Кодексом чи законом про Державний бюджет України;

2) порушення порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань;

3) порушення вимог Бюджетного Кодексу при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати;

4) нецільове використання бюджетних коштів;

5) порушення встановлених вимог щодо застосування бюджетної класифікації;

6) порушення встановлених вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів.

Визначити види відповідальності, що може бути застосована до відповідальних осіб.

Методичні рекомендації

Виконання завдання здійснюється відповідно до методичних рекомендацій до завдання 8.1.

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

Задача 9.1. На підставі наведених у табл. 29 даних, визначте показники ефективності місцевої бюджетної політики.

Таблиця 29

Вихідні дані для розв'язання задачі

№ п/п	Показники	Значення показників
1	Обсяг фактичних надходжень до місцевого бюджету, млн грн	195,2
2	Обсяг планових надходжень до місцевого бюджету, млн грн	198,6
3	Обсяг доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, млн грн	52,4
4	Кількість населення адміністративно-територіальної одиниці, тис. осіб	205,8
5	Загальний обсяг втрат місцевого бюджету від наданих пільг місцевою владою, млн грн	10,2
6	Обсяг боргового навантаження органу місцевого самоврядування, млн грн	20,0

Методичні рекомендації

Студентам пропонується здійснити розв'язання задачі з використанням показників, наведених у табл. 30.

Таблиця 30

Аналіз показників ефективності місцевої бюджетної політики

№ п/п	Показники	Значення показників
1	2	3
1	Виконання місцевого бюджету за доходами, %	
2	Частка доходів, що не враховується при визначенні міжбюджетних трансфертів у загальному обсязі дохідної частини бюджету, %	
3	Обсяг дохідної частини, що припадає на одного мешканця адміністративно-територіальної одиниці, тис. грн	

1	2	3
4	Частка втрат доходів від надання пільг місцевим органам влади, %	
5	Рівень боргового навантаження на одного мешканця, грн	
6	Рівень боргового навантаження на місцевий бюджет, %	

Задача 9.2. За даними таблиці 31 проведіть оцінку платоспроможності адміністративно-територіальних одиниць.

Таблиця 31

Вихідні дані для розрахунку

Показники	Адміністративно-територіальні одиниці				
	1	2	3	4	5
		А	Б	В	Г
Чисельність населення, тис. осіб	109,0	132,6	114,5	99,8	
Кількість службовців, осіб	120,0	128,0	130,0	125,0	
Обсяг бюджету, тис. грн	34 864,0	38 900,0	40 530,0	26 090,0	
у тому числі загальний фонд, тис. грн	23 085,0	23 840,0	29 720,0	20 190,0	
у тому числі дотація вирівнювання / вилучення, тис. грн	2 345,0	-1 270,0	-2 450,0	1 650,0	
Доходи, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, тис. грн	5 947,0	11 930,0	7 628,0	12 856,0	
у тому числі власні надходження бюджетних установ, тис. грн	651,0	1 386,0	89,0	669,0	
у тому числі надходження бюджету розвитку, тис. грн	1 148,0	1 769,0	3 017,0	1 189,0	
із них кошти від продажу земельних ділянок, тис. грн	497,0	383,0	2 929,0	520,0	
Втрати доходів від надання пільг місцевою радою, тис. грн	650,0	340,0	210,0	95,0	
Залишок коштів на початок року, тис. грн	240,0	760,0	1 020,0	330,0	
Недоїмка з платежів до місцевого бюджету, тис. грн	2 040,0	980,0	460,0	1 600,0	
Кредиторська заборгованість бюджету, тис. грн	4 359,0	4 739,0	4 848,0	3 517,0	
у тому числі із заробітної плати, тис. грн	–	1 276,0	1 090,0	430,0	
Місячний фонд оплати праці, тис. грн	890,0	1 100,0	900,0	860,0	
Дебіторська заборгованість, тис. грн	180,0	50,0	370,0	20,0	
Прибуток комунальних підприємств, тис. грн	610,0	1 400,0	840,0	466,0	
Управління місцевими фінансами					
Якість планування (кількість дохідних джерел із 32, що виконані)	27	31	32	32	
Економія від заходів з енергозбереження, тис. грн	–	480,0	–	150,0	
Проведення тендерних процедур щодо закупівель та підрядів	+	+	–	+	

1	2	3	4	5
Випуск облігації місцевої позики	–	+	–	–
Порушення термінів погашення боргу	–	–	–	+
Проведення бюджетних слухань	+	+	+	+
Залучення короткострокових кредитів	+	–	–	+

Методичні рекомендації

Розв'язання задачі доцільно здійснити за формою табл. 32. Студентам пропонується самостійно визначити та обчислити найбільш значущі показники платоспроможності бюджету, дати їм загальну оцінку та визначити рейтинг адміністративно-територіальних одиниць за інтегральним показником платоспроможності.

Таблиця 32

Оцінка платоспроможності адміністративно-територіальних одиниць

Показники, застосовані для оцінки платоспроможності	Адміністративно-територіальні одиниці							
	А		Б		В		Г	
	Значення показника	Рейтинг за показником	Значення показника	Рейтинг за показником	Значення показника	Рейтинг за показником	Значення показника	Рейтинг за показником
1								
2								
3								
4								
5								
6								
і т. д.								
Рейтинг								
Якість планування (кількість дохідних джерел із 32, що виконані)								
Економія від заходів з енергозбереження, тис. грн								
Проведення тендерних процедур щодо закупівель та підрядів								
Випуск облігацій місцевої позики								
Порушення термінів погашення боргу								
Проведення бюджетних слухань								
Залучення короткострокових кредитів								
Рейтинг								
Загальний рейтинг								

Рекомендована література

Основна

1. Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін. ; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
2. Желюк Л. О. Бухгалтерський облік виконання бюджетів / Л. О. Желюк, Ю. М. Іванечко, М. Р. Лучко. – Тернопіль : Вид. "Економічна думка", 2006. – 306 с.
3. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент : навч. посібн. / Л. Є. Клець. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
4. Кондусова Л. Ф. Бюджетний менеджмент : навч. посібн. / Л. Ф. Кондусова, В. І. Грачов, І. П. Отенко. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 248 с.
5. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / колектив авторів [загальна редакція Ф. Ярошенка]. – К. : Зовнішня торгівля; УДУФМТ, 2010. – 592 с.
6. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посібн. / Ю. В. Пасічник. – К. : Знання-Прес, 2002. – 495 с.
7. Сафонова Л. Д. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / Л. Д. Сафонова – К. : КНЕУ. – 2001. – 186 с.
8. Свірко С. В. Облік виконання бюджету : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. (для студентів магістерської програми "Облік і аудит") / С. В. Свірко. – К. : КНЕУ, 2004. – 290 с.
9. Управління державним бюджетом України : підручник / колектив авторів [загальна редакція М. Я. Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, 2010. – 816 с.
10. Юрій С. І. Казначейська система : підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Тернопіль : Вид. "Карт-бланш", 2004. – 394 с.

Додаткова

11. Алексєєв І. В. Бюджетна система : навч. посібн. / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, А. М. Чушак-Голобородько. – К. : Хай-Тек Прес, 2007. – 376 с.
12. Башко В. Й. Оцінка валютних ризиків та вартості зовнішніх державних запозичень в Україні / В. Й. Башко // Фінанси України. – 2012. – № 9. – С. 94–104.
13. Богдан Т. П. Боргова політика держави в умовах глобальної нестабільності / Т. П. Богдан // Економіка України. – 2013. – № 2. – С. 4–17.
14. Богдан Т. П. Стабілізаційна бюджетно-податкова політика та особливості її застосування в Україні / Т. П. Богдан, І. В. Богдан // Фінанси України. – 2012. – № 7. – С. 3–16.

15. Бюджетна система : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І., Малько, С. Я. Кондратюк та ін. – К. : КНЕУ, 2002. – 336 с.
16. Василик О. Д. Бюджетна система України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навч. літ., 2004. – 544 с.
17. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи/ Т. П. Вахненко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 14–28.
18. Занотацька Т. Г. Середньострокове прогнозування бюджетних видатків: зарубіжний досвід / Т. Г. Занотацька, О. А. Шиманська // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 66–77.
19. Козюк В. В. Оптимальний рівень боргового навантаження: глобальні макрофінансові зрушення та швидкоплинні очікування / В. В. Козюк // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 78–93.
20. Кудряшов В. П. Стійкість державних фінансів / В. П. Кудряшов // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 54–67.
21. Кучер Г. В. Ефективність системи управління державним боргом в Україні / Г. В. Кучер // Фінанси України. – 2012. – № 6. – С. 44–57.
22. Лозицький В. П. Концептуальні засади запровадження середньострокового бюджетного планування в Україні / В. П. Лозицький, О. В. Гаєвська // Фінанси України. – 2012. – № 9. – С. 37–42.
23. Лондар С. Л. Середньострокове прогнозування доходів бюджету: надходження податку на прибуток підприємств / С. Л. Лондар, Л. О. Мельникова // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 28–40.
24. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 3–12.
25. Лучка А. В. Бюджетний процес на місцевому рівні: навчально-методичний комплекс для студентів вищих економічних навчальних закладів / А. В. Лучка, Б. С. Малиняк. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 164 с.
26. Лютий І. О. Теоретико-методологічні засади бюджетної політики держави / І. О. Лютий // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 13–19.
27. Мазур В. Л. Нереалізовані можливості наповнення бюджету України / В. Л. Мазур, М. В. Тимошенко // Економіка України. – 2012. – № 11. – С. 38–47.
28. Маркович Г. Б. Пріоритетні напрями вдосконалення методологічних засад щодо запровадження програмно-цільового методу на місцевому рівні / Г. Б. Маркович // Фінанси України. – 2012. – № 9. – С. 43–53.

29. Мельник В. Сучасна податкова політика у країнах ЄС-15 / В. Мельник, Т. Кошук // Економіка України. – 2012. – № 6. – С. 73–85.
30. Мярковський А. І. Бюджетний кодекс України в контексті бюджетної реформи / А. І. Мярковський // Фінанси України. – 2009. – № 8. – С. 3–18.
31. Огонь Ц. Г. Програмно-цільовий метод та ефективність бюджетних програм / Ц. Г. Огонь // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 20–29.
32. Плєскач В. Л. Середньострокове прогнозування доходів державного бюджету України з допомогою методу експоненціального згладжування / В. Л. Плєскач, І. Я. Івасюк // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 58–66.
33. Радіонов Ю. Причини і наслідки неефективного використання міжбюджетних трансфертів / Ю. Радіонов // Економіка України. – 2012. – № 3. – С. 59–69.
34. Радіонов Ю. Д. Основні види та суть бюджетних порушень / Ю. Д. Радіонов // Економіка України. – 2012. – № 8. – С. 55–63.
35. Рибак С. О. Бюджетна стратегія в контексті структурних реформ / С. О. Рибак // Фінанси України. – 2010. – № 12. – С. 32–43.
36. Стефанюк І. Б. Оцінка управління бюджетними коштами у світлі вимог нового Бюджетного кодексу / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 31–35.
37. Флейчук М. Вплив зовнішніх запозичень на соціально-економічний розвиток посттрансформаційних країн / М. Флейчук, Р. Андрусів // Економіка України. – 2012. – № 1. – С. 16–26.
38. Чугунов І. Я. Бюджетна система в інституційному середовищі суспільства / І. Я. Чугунов, Л. В. Лисяк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 3–11.
39. Шевчук В. О. Вплив бюджету на макроекономічні показники України / В. О. Шевчук, Р. І. Копич // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 3–12.
40. Шемаєва Л. Г. Оцінка рівня фінансової безпеки сектору державних фінансів України / Л. Г. Шемаєва // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 116–122.
41. Юшко С. В. Організація міжбюджетних відносин в Україні: стан, проблеми і перспективи / С. В. Юшко // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С. 86–97.

Ресурси мережі Internet

42. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 року № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

43. Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів: Постанова Кабінету Міністрів України № 1149 від 8 грудня 2010 року

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1149-2010-p>.

44. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів затверджена Наказом Державного казначейства України № 119 від 28.11.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://on2.docdat.com/docs/2862/index-7571.html>.

45. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті затверджена Постановою Правління Національного банку України № 22 від 21.01.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

46. Інструкція про порядок ведення органами державної податкової служби оперативного обліку платежів до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється органами державної податкової служби України, затверджена Наказом Державної податкової адміністрації України № 276 від 18.07.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0843-05>.

47. Інструкція про складання Державною казначейською службою України звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя від 13.02.2012 р. № 53 затверджена Наказом Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/shodo-organizaciyi-roboti-derzhavnoyi-kaznacheiskoyi-sluzhbi-doc90941.html>.

48. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2002 р. № 57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України від 14.06.2004 р. № 386) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>.

49. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.

50. Методичні рекомендації щодо переліку підтвердних документів для реєстрації бюджетних зобов'язань, бюджетних фінансових зобов'язань та проведення платежів, затверджені Наказом Державної казначейської служби України № 68 від 29 квітня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-shodo-pereliku-p-doc141476.html>.

51. Митний кодекс України : Закон України від 11 липня 2002 року № 92-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

52. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2013 рік, схвалені Постановою Кабінету Міністрів України № 1125 від 28 листопада 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1125-2012-п>.

53. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

54. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua>.

55. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

56. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua>.

57. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua>.

58. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

59. Офіційний веб-сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

60. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua>.

61. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів затверджений наказом Державного казначейства України від 28 листопада 2000 року № 119 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.

62. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів затверджений Наказом Державного казначейства України № 119 від 28.11.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://on2.docdat.com/docs/2862/index-7571.html>.

63. Податковий кодекс України : Закон України від 2.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

64. Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами та іншими надходженнями, затверджений Наказом Державного казначейства України

та Державної податкової адміністрації України № 74/194 від 25 квітня 2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0436-02>.

65. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України затверджений наказом Міністерства фінансів України від 22 червня 2012 року № 758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12>.

66. Порядок заповнення документів на переказ у разі сплати (стягнення) платежів до бюджету, здійснення бюджетного відшкодування податку на додану вартість, повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до бюджету, затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 817 від 07.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1287-12>.

67. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 р. № 1407 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13>.

68. Порядок казначейського обслуговування Державного бюджету за витратами, затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 1407 від 24.12.2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13>.

69. Порядок казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 р. № 43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13>.

70. Порядок казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 43 від 29.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13>.

71. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 938 від 23 серпня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>.

72. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>.

73. Про бюджетну класифікацію : Наказ Міністерства фінансів України № 11 від 14 січня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.2794.24&nobreak=1>.

74. Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ : Наказ Міністерства освіти і науки України № 557 від 26.09.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1130-05>.

75. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23 березня 2000 року № 1602-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.

76. Про Державний бюджет України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

77. Про Державну казначейську службу України : Положення затверджене Указом Президента України від 13.04.2011 р. № 460/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011> .

78. Про запровадження III етапу оплати праці на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери : Постанова Кабінету Міністрів України № 74 від 22 лютого 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74-2008-п>.

79. Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів : Наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 р. № 44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.

80. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 року № 228 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

81. Про здійснення державних закупівель : Закон України № 2289-VI від 01.06.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2289-17>.

82. Про Міністерство доходів і зборів України : Указ Президента України від 18 березня 2013 року № 141/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141/2013/print1360142659572425>.

83. Про Міністерство фінансів України : Положення затверджене Указом Президента України від 8 квітня 2011 року № 446/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>.

84. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

85. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери : Постанова Кабінету Міністрів України № 1298 від 30.08.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-п>.

86. Про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державного казначейства України : Положення затверджене наказом Державного казначейства України від 28 листопада 2000 р. N 119 (із змінами, внесеними наказом Державного казначейства України від 5 жовтня 2004 року № 171) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.

87. Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя : Наказ Міністерства фінансів України № 1774 від 28.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1287-12>.

88. Про освіту : Закон України № 1060-XII від 23.05.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

89. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

90. Про Рахункову палату : Закон України від 11.07.1996 р. № 315/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-ВР>.

91. Сайт законодавства України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

92. Типові штатні нормативи загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України № 1205 від 6 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1308-10>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
з навчальної дисципліни
"БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Укладач **Юшко** Сергій Васильович

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Хижняк Т. М.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2013 р. Поз. № 233.

Підп. до друку   Формат 60×90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,75. Обл.-вид. арк. 4,69. Тираж   прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*